

2021-10-20
I2021/02730**Infrastrukturdepartementet**

Transportstyrelsen

601 73 Norrköping

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Uppdrag att komplettera tidigare redovisning om utsläpp av tvättvatten från skrubbrar på fartyg

Regeringens beslut

Regeringen ger Transportstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att tillsammans komplettera sin redovisning av uppdraget att ta fram underlag om utsläpp av tvättvatten från skrubbrar på fartyg (I2020/02470).

Kompletteringen ska inkludera ekotoxikologiska analyser av skrubbrars tvättvatten och en jämförelse mellan sådana utsläpp och utsläpp av samma ämnen från andra relevanta källor, både inom sjöfarten och från landbaserade källor, samt deras effekt på havsmiljön. I uppdraget ingår att övergripande redovisa vilka förändringar, inklusive författningsändringar, som är nödvändiga för att införa vart och ett av förslagen till nationella åtgärder som lämnades i den nämnda redovisningen, samt föreslå rekommendationer för att uppnå största nyttan för havsmiljö, sjöfart och kustsamhällen.

I konsekvensutredningen bör bland annat hänsyn tas till miljö-, ekonomiska- samt förvaltningsrelaterade effekter. Eventuella brister i tillgängliga relevanta data ska också identifieras.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet) senast den 30 juni 2022.

För uppdragets genomförande får Transportstyrelsen använda högst 500 000 kronor för myndigheternas arbete. Kostnaden ska under 2021 belasta anslaget 1:13 Trafikanalys, anslagsposten 1 - Maritim Strategi under

utgiftsområde 22 Kommunikationer. Transportstyrelsen ska senast den 15 november inkomma med en rekvisition av medlen till Kammarkollegiet med angivande av detta besluts diarienummer. De under 2021 utbetalade medlen får användas även under budgetåret 2022. Redovisning av använda medel under uppdragsperioden samt återbetalning av ej utnyttjade medel för samma period ska ske till Kammarkollegiet senast den 30 augusti 2022.

Skälen för regeringens beslut

Den 1 januari 2020 infördes nya globala regler som innebär att fartygs luftutsläpp av svavel måste understiga 0,5 procent. Det kan ske antingen genom att fartygen byter bränsle till lågsvavliga bränslen eller genom att fartygen installerar en skrubber som ”tvättar” avgaserna från svavel. Skrubbrar finns med öppna och slutna system, varav de öppna systemen dominerar eftersom de är billigast att installera, och tar mindre plats ombord. En skrubber tvättar avgaserna så att det som släpps ut till luften innehåller relativt låga nivåer av svavel. Däremot innehåller tvättvattnet, som efter tvättningen släpps ut i det omgivande vattnet, tungmetaller och andra giftiga ämnen. Användningen av skrubbrar började i princip i och med införandet av regeln om maximalt 0,1 procent utsläpp av svavel i det område i Nord- och Östersjön som kallas svavelkontrollområde (SECA) år 2015. FN:s internationella sjöfartsorganisation, IMO, beräknade att ca 3 800 fartyg skulle ha skrubbrar installerade den 1 januari 2020, varav majoriteten är med öppna system.

I till exempel Belgien och Tyskland har det fattats beslutat om förbud mot utsläpp av tvättvatten från skrubbrar i vissa områden. Besluten har fattats med stöd av kriterierna för ”god miljöstatus” som återges i både vattendirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område) och havsmiljödirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område).

Miljömålsberedningen föreslår i sitt betänkande Havet och människan (SOU 2020:83) att Transportstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att ta fram underlag och förslag till ett nationellt förbud mot utsläpp från skrubbrar på svenskt inre vatten.

Det finns sedan en tid tillbaka en punkt om tvättvatten från skrubbers på arbetsprogrammet hos miljökommittén (MEPC) inom IMO.

Agendapunkten innebär att man ska utvärdera och harmonisera regler och riktlinjer kring utsläpp av tvättvatten från skrubbrar inklusive villkor och områden.

Regeringen uppdrog den 19 december 2019 åt Transportstyrelsen och Havs- och Havs- och vattenmyndigheten att tillsammans ta fram underlag om utsläpp från tvättvatten från rökgastvättar, så kallade skrubbrar, i sjöfarten (I2019/03417).

I redovisningen av regeringsuppdraget lyfte myndigheterna följande möjliga nationella åtgärder fram som potentiella för att minska effekterna från utsläppen.

1. Totalt utsläppsförbud av skrubbevatten i Sveriges inre vatten, alternativt vatten som omfattas av miljökvalitetsnormer enligt vattenförvaltningsförordningen.
2. Förbud mot att släppa ut skrubbevatten om det överskrider vissa gränsvärden i Sveriges inre vatten, alternativt vatten som omfattas av miljökvalitetsnormer enligt vattenförvaltningsförordningen.
3. Totalt utsläppsförbud av skrubbevatten i delar av svenskt inre vatten, till exempel hamnar.
4. Förbud mot att släppa ut skrubbevatten om det överskrider vissa gränsvärden i delar av Sveriges inre vatten, till exempel hamnar.

Om något av dessa förslag ska genomföras behöver nödvändiga författningsändringar och konsekvenser utredas för respektive förslag.

För att en svensk handlingslinje ska kunna bli mer distinkt inför den kommande hanteringen av frågan inom IMO om utsläpp av tvättvatten från skrubbrar behövs mer fakta.

Mot bakgrund av det anförda ser regeringen ett behov av att i mer detalj ta reda på vilka tungmetaller och andra skadliga ämnen som finns i tvättvattnet från skrubbrar, vilka nivåer de förekommer i och vilken skada det utgör för miljön. Vidare behövs underlag för att eventuellt motivera krav på förbud mot utsläpp eller om gränsvärden för specifika tungmetaller och/eller andra skadliga ämnen bör införas. Det behövs även analyseras hur olika ställningstaganden påverkar sjöfartsnäringen och hamnar.

På regeringens vägnar

Tomas Eneroth

Mattias Rust

Kopia till

Statsrådsberedningen /SAM
Finansdepartementet /BA
Miljödepartementet /NM och KL
Näringsdepartementet /FJR
Infrastrukturdepartementet /US, TP och RS
Sjöfartsverket
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Trafikanalys
Transportstyrelsen